

Yttrande Dnr Ku 2016/02380/KO
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Kulturskoleutredningen SOU 2016:69 En inkluderande kulturskola på egen grund

Inledningsvis

Kalix kommun är mycket positiv till att kulturskolan numera är ett politiskt sakområde på nationell nivå, och anser att det är den omfattande och värdefull kartläggning som gjorts. Vi hade dock helst sett att den önskade inriktning om ”en hållbar kulturskola på vetenskaplig grund” hade föreslagits, istället för det slutliga förslaget om ”en integrerande kulturskola på egen grund”. Vi delar utredningens uppfattning att en juridisk ram för uppdraget hade varit önskvärd, men accepterar inte att denna önskade och välbehövlige inriktning inte anses vara genomförbar pga finansieringsprincipen. Kalix kommun menar, liksom utredning själv, Sveriges kulturskoleråd, Lärarförbundet, en rad andra organisationer och inte minst en majoritet av berörda förvaltningschefer och nämndpolitiker, att regeringen bör lagstifta om ett nationellt uppdrag för kulturskoleverksamheten i Sverige. Lagt förslag motsvarar inte de förväntningar och förhoppningar som finns i Kalix, Norrbotten och Sverige, och den lagda grunden riskerar att försvåra snarare än stärka kulturskoleverksamheten. Remissen berör först övergripande frågor under punkten infrastruktur 6:1, följt av mer detaljerade synpunkter på respektive del av förslaget i följande punkter.

Kalix synpunkter och förslag på ny infrastruktur för kulturskolan (6.1)

Kalix stödjer förslaget om att det behövs en stödjande infrastruktur med sammanhängande delar som tillsammans ska stärka utveckling av kulturskolan. Vi delar utredningens analys om att en lagstiftning hade varit önskvärd, men konstaterar att förslaget är att kulturskolan fortsatt ska vila på egen kommunal grund istället för en gemensam vetenskaplig grund. På så vis består allt som förr, inklusive de negativa konsekvenser och utmaningar som utredningen kartlagt genom en lång avsaknad av statligt ansvarstagande för kulturskolan. Kalix kommun, liksom kommunerna i allmänhet, har tagit ansvar för kulturskolan genom att tillsätta budget och drift. Vad som saknas är en statlig nivå av ansvarstagande i form av en infrastruktur, och där ger lagt förslag inte tillräcklig grund för att kunna bygga en hållbar stark kulturskoleverksamhet. Konsekvensen av att inte lagstifta om ett ramuppdrag, är att de föreslagna nationella målen istället inriktas på att ange *hur* en kommunal kulturskola ska organiseras, istället för att målen anger *vad* verksamheten ska nå. Kommuner är olika och har rätten att organisera sin verksamhet så att givet uppdrag kan uppnås. Det blir problematiskt då kommunen ska sätta uppdraget för *vad* sin kulturskola ska uppnå, samtidigt som staten ska säga *hur* kommunens ska organisera sin kulturskola.

Den föreslagna infrastrukturen blir även i övrigt inte bättre än den grund som kulturskolan läggs att vila på. En avsaknad av lagstiftat ramuppdrag gör att det är svårt att se vilken roll myndigheten ska få, genom att alla kulturskolor fortsatt har olika uppdrag. Likväl som det är fritt att följa föreslagna nationella mål för den kommunala kulturskolan, torde det även vara fritt att välja om man ens behöver

KALIX KOMMUN

rapportera något till myndighetsenheten *Nationellt kulturskolecentrum*. Den svaga grund och infrastruktur som föreslås som statligt ansvars-tagande medför att verksamhetsutveckling, myndighetsutövning, uppföljning, forskning och kompetensförsörjning blir lidande. Den allra viktigaste och mest avgörande framtids-frågan om kompetensförsörjning har genom den föreslagna statliga grunden för verksamheten fått en för alltför svag ställning.

Sammantaget anser Kalix att utredningen gjort en gedigen kartläggning av verksamhetens utmaningar och behov, men konstaterar tyvärr att utredarnas förslag inte på långa vägar motsvarar vare sig Kalix behov eller det utredningsdirektiv som regeringen gav. Detta hoppas vi att regeringen tar till sig och lämnar en proposition som bättre matchar verksamhetens behov och det kommittédirektiv som angavs.

Kalix synpunkt och förslag på nationella mål (6.2)

Utredningens har lämnat förslag på nationella mål:

En kommunal kulturskola ska;

- ge barn och unga möjlighet att lära, utöva och uppleva konstuttryck i första hand i grupp,
- bedrivs på barns och ungas fria tid,
- präglas av hög kvalitet och en konstnärlig och genremässig bredd med verksamhet inom tre eller flera konstuttryck,
- tillämpa en pedagogik som utgår från barnets egna erfarenheter och intressen,
- ge barn och unga goda förutsättningar att ha inflytande på verksamhetens utformning och innehåll,
- ha en hög andel pedagogiskt och konstnärligt utbildad personal,
- verka i för verksamheten anpassade lokaler med ändamålsenlig utrustning,
- aktivt verka för att kommunens barn och unga har kännedom om kulturskolan och ges likvärdig möjlighet att delta i dess verksamhet, och
- arbeta i bred samverkan och bedriva en utåtriktad verksamhet gentemot det övriga samhället.

Kalix kommun stödjer att det bör finnas nationella mål. Vi menar, likt Kulturskolerådet, att staten bör lagstifta om nationella mål för Kulturskoleverksamhet med inriktning på att alla barn och unga har likvärdiga möjligheter att utvecklas genom kulturutövande av hög kvalitet och tillgänglighet. Problemet med föreslagen målstruktur är, vilket redan angetts, att målen fokuserar på *hur* en kulturskola ska organiseras istället för att ange *vad* verksamheten ska uppnå. Detta är ett allvarligt problem med flertalet komplikationer, vilka anges nedan under respektive mål.

Kalix kommun anser att det första steget är att ersätta de föreslagna målen (med organisationsfokus) med nya mål som fokuserar på frågan om *vad* eleverna ska få, dvs ett elevorienterat uppdrag. Steg två är att lagstifta om dessa, vilket skulle ge en nationell plattform för utveckling, och ett nationellt existensberättigande. Steg tre är att lagstifta de elevorienterade målen inom ramen för skollagen, dvs att kulturskolan officiellt blir en skolform, vilket den varit informellt sedan 70-talet. Detta skulle återigen möjliggöra en lärarexamen för kulturskollärare och säkra den vetenskapliga grunden för en hållbar utveckling, styrd av en stark profession. På detta sätt kan vi möta morgondagens skiftande utmaningar. Det finns en stor nationell samstämmighet om hur ett ramuppdrag skulle kunna skrivas som stöd för kommunernas verksamhet, vilket vi hoppas att ska bli verklighet i kommande proposition.

Kalix håller i huvudsak med om de områden som de nio målen tar upp. Problemet är att de är skrivna med fokus på *hur* kulturskolan ska organiseras, inte *vad* verksamheten ska uppnå. Texten anger första målet ”lära, utöva och uppleva konstuttryck först och främst i grupp”, vilket i sig är bra. Men, det viktiga är varför man ska lära, utöva och uppleva konst i grupp? Vilka kvaliteter, vilka förmågor, vilka värden ska uppnås genom att undervisa i grupp?

KALIX KOMMUN

Nästa mål anger att verksamhet ”ska bedrivas på barn och ungas fria tid”. Det viktiga är vilka värden och kvaliteter som ska uppnås, snarare än att ange vilka klockslag under-visningen ska äga rum. Kalix kommun, och kommuner i allmänhet, måste få avgöra när och hur en verksamhet ska organiseras. Kalix kommun har haft kulturskole/ musikskoleverksamhet på skoltid i samverkan med skolan sedan dess start 1966. En majoritet av kommunerna, och en majoritet av eleverna, undervisas på skolorna, främst i lägre åldrar. För Kalix del är orsaken samma som för nästan alla andra kommuner, nämligen att man anser att tillgänglighet och likvärdighet ökar då man finns på grundskolorna. Vi riskerar att tappa ett stort antal elever om kulturskolan utesluts från skoltiden och skolorna. Avsikten i regeringens direktiv handlade om att öka tillgänglighet och likvärdighet, samt ge kulturskolan en central plats i grundskolan. Vi har svårt att förstå utredningens förslag på detta område.

För Kalix del, som även ansvarar för undervisning inom Lgr11, vore det problematiskt ur ett organisatoriskt perspektiv att stängas ute från skoltiden. Vår styrka är att kombinera och samorganisera den frivilliga verksamheten och grundskolans kursplaneuppdrag. På samma vis är även 10 av 14 kommuner i Norrbotten organiserade, följt av att övriga 4 kommuner har en nära samverkan även om uppdraget inte är att jobba i grundskola. Även ur ett framtida rekryteringsperspektiv är detta mål ytterst besvärande. Kalix menar att även detta mål bör skrotas och ersättas av ett mål för vilka kvaliteter som ska uppnås.

Kalix ser positivt på att sträva mot flera konstuttryck, enligt mål 3. Vi menar dock att de nationella målen inte behöver ange ett visst antal konstområden, utan att det viktiga är att Kulturskoleverksamheten utvecklas och förnyas för att möta barnens intressen och behov. Även resten av målen är i sig relevanta, men konstruktionsmässigt felfokuserade. Kalix menar återigen att det är kommunerna som har rätten att organisera sig för att uppnå uppsatta mål. Vi hoppas att regeringen istället tar ansvar för ett gemensamt ramuppdrag som beskriver övergripande vilka värden som ska uppnås, och tillhandahålla en stödjande infrastruktur i förhållande till dessa. Nuvarande grund för den kommunala kulturskolan och dess infrastruktur ger inte det stöd kulturskolan behöver för att utvecklas i tiden och klara de utmaningar vi ser i vår verksamhet, och som även utredningen kartlagt.

Kalix synpunkter och förslag på ett nationellt kulturskolecentrum(6.3)

Utredningen föreslår ett nationellt kulturskolecentrum med ansvar för bland annat nationell uppföljning, vilket är positivt. Frågorna inom detta område handlar om vilken reell möjlighet föreslagen struktur har att driva utveckling. Den svaga styrningen ger inte tillräcklig handlingskraft för myndigheten.

Kalix synpunkter och förslag på förslag om nya statsbidrag (6.4–6.7)

Kalix välkomnar de förslag om bidrag som föreslås. Frågan om elevorienterade mål, och möjligheten till samverkan med skolan, är dock avsevärt viktigare än mer projektmedel.

Kalix synpunkter och förslag kring kompetensförsörjning (6.8)

För Kalix del, och många med oss, är kompetensförsörjningen den enskilt viktigaste frågan för verksamhetens kvalitet. Det råder stor brist på lärare, och det är oftast ett väldigt långvarigt och hårt arbete att ens få en sökande till en tjänst. Av den anledningen välkomna vi att det dykt upp fler kandidatutbildningar, men menar staten skall ansvara för att det finns pedagog- och lärarutbildningar med inriktning på kulturskoleverksamhet finns inom alla konstområden. Inte bara hoppas, vilket är verkligheten i förslaget. Vi anser vidare att en särskild kulturskolläroexamen inrättas, då det saknas ett huvudspår i utbildningsvägarna till att jobba i kulturskolan. Den yrkesexamen på 90 hp som föreslås är bra utifrån perspektivet att validera och komplettera in fler lärare till kulturskolan, men denna utbildning kan inte ses som ett huvudspår. Vi ser positivt på att ämneslärarutbildningen öppnar upp mot kulturskolan, vilket underlättar för dem som vill ha en lärarutbildning för skola och kulturskola.

KALIX KOMMUN

Detta är väldigt viktigt för en kommun som Kalix, och det kommer förhoppningsvis att stärka rekryteringen till både kulturskolan och skolan.

Kalix synpunkter och förslag kring forskning (6.9)

Vi menar att staten bör främja verksamhetsnära forskning kopplad till kulturskoleverksamhet. Vi stödjer utredningens förslag men vill gärna se former som tydligare säkrar forskningen till kulturskolans behov och utmaningar.

Kalix synpunkter och förslag kring utvärdering (6.10)

Vi kan konstatera att det vore bättre att en gång för alla ta itu med de problem och utmaningar som både regeringen och utredningen identifierat. Istället för att skippa att ta itu med problemen med hänvisning till finansieringsprincipen, borde regeringen ta tillfället att agera i frågan.

Avslutningsvis

Kalix vill framhålla följande förslag på nationell strategi för kulturskolan:

1. Ersätt titeln *En inkluderande kulturskola på egen grund* med den preliminära titeln *En hållbar kulturskola på vetenskaplig grund*.
- 2a. Behåll förslaget om en yrkesutbildning på 90hp, fortsätt att uppmuntra kandidatutbildningar, men se över titlarna. Remissen föreslår att alla utbildningar som leder till en total omfattning av (minst) kandidatnivå, varav en del är pedagogik, ska innefattas av titeln kulturskolepedagog.
- 2b. Behåll förslaget att högskolorna kan kombinera/inkludera grundskola/gymnasium-kulturskola inom den ämneslärarexamen för musik som finns.
- 2c. Lägg till en separat lärarexamen för kulturskolans specifika behov, inom alla ämnen. Denna ska gå att kombinera med befintlig ämneslärarexamen, så att ”dubbelbehörighet” kan nås.
3. Behåll förslagen om statsbidrag för utveckling av verksamhet och regional samverkan. Vad gäller spetsutbildning så bör staten ta ett mer aktivt ansvar än att bara möjliggöra projekt.
4. Se över upplägget med det nationella kunskapscentrumet. Lägg det helst som en fristående myndighet som styrs av både kultur- och utbildningsdepartementet, eller som en avdelning inom skolverket med uppdrag att samverka med kulturrådet.
5. Ersätt de *organisationsinriktade* målen för den *kommunala kulturskolan*, med *elevinriktade* mål för *kulturskolan*(/ *kulturskoleverksamheten*). Lagstifta om ramuppdraget genom en skolform.
6. Behåll, och utöka, anslagen för forskarskola, samt forskningsanslagen till lärosätena för kulturskolerelaterad forskning.

Det är viktigt att kulturskolan får en nationell strategi för hållbar utveckling, vilken måste bäras av professionen. En stark profession har utbildade lärare, ett vetenskapligt förhållningssätt, ett yrkesspråk, en yrkesetik. Denna remiss förslag vänder sig emot utredningens förslag om relativt kort utbildning, utan vetenskaplig förankring, där uppdraget och pedagogiken ska utgå från egen grund.

Vi måste få ett övergripande nationellt uppdrag som håller fokus på vad eleverna ska utveckla i verksamheten, istället för lagt förslag om hur en kommunal kulturskola ska organiseras.

Enligt uppdrag

Björn Emmoth, Kulturskolechef